Zaans Klimaatakkoord 1.0

Nieuw Zaans Klimaat

Februari 2020

Iedereen praat erover: we moeten minder fossiele brandstoffen gebruiken, voorbereid zijn op extremer weer en iets doen aan de enorme afvalberg. Maar hoe? Hoe bereiden we Zaanstad voor op die toekomst, en hoe ziet Zaanstad er dan uit? Het Nieuw Zaans Klimaat staat voor onze toekomst. Een stad met schone lucht, schoon water en schone energie. Een stad die slim omgaat met grondstoffen en lokaal duurzame energie opwekt. Waar we een gezonde leefomgeving hebben, die een stootje kan hebben bij een veranderend klimaat en waar biodiversiteit zich herstelt. Dat is een mooi perspectief maar tegelijkertijd een enorme verandering met hoe we nu in en mét onze stad leven. En die verandering moeten we met elkaar vormgeven en doorzetten. Daarom werken we met de Zaanse klimaattafels samen met inwoners, ondernemers en gemeente aan het Zaans Klimaatakkoord: een routekaart voor een klimaatneutraal Zaanstad (2030-2040) en een circulaire stad in 2050 met een gezonde leefomgeving voor mens en dier.

In 2019 zijn de Zaanse klimaattafels gestart. Er is een tafel wonen, bedrijven, maatschappelijke organisaties, industrie, gemeente en mobiliteit. Onderweg naar een routekaart hebben we eerst een inventarisatie gemaakt van wat er al gebeurt op duurzaamheidsgebied in Zaanstad. Als we weten waar de energie zit, kunnen we daarop verder bouwen. Het Klimaatakkoord 1.0 is die eerste verzameling van al bestaande initiatieven die bijdragen aan een

- Circulaire stad
- Klimaatneutrale stad
- Gezonde leefomgeving

125 duurzame initiatieven in Zaanstad
Na de afzonderlijke klimaattafels zijn op een gezamenlijke klimaattafelbijeenkomst op 11 december 125 initiatieven op de kaart gepresenteerd. Deze zijn vervolgens nog aangevuld en deels gebundeld (zoals zonnepanelen op bedrijven). In totaal zijn er nu ruim 100 beschrijvingen waar soms verschillende initiatieven onder hangen. Bijna elk initiatief heeft een link naar een website. Op de website van het Nieuw Zaans Klimaat kunt u de initiatieven op een kaart zien.

Wilt u ook meewerken aan het Zaans Klimaatakkoord?
Volg onze website en schrijf u in voor de nieuwsbrief via http://nieuwzaansklimaat.zaanstad.nl En deel ontwikkelingen op sociale media met #NieuwZaansKlimaat. Een nieuw initiatief? Mail deze naar nieuwzaansklimaat@zaanstad.nl en geef u op voor de klimaattafels!

ZNSTD

Initiatieven Circulaire Stad

Nieuw Zaans Klimaat

www.zaanstad.nl

ZNSTD

In deze lijst staan de initiatieven die zijn ingebracht voor het Zaans Klimaatakkoord 1.0 op het gebied van circulaire economie. Initiatieven die vooral bijdragen aan een circulaire stad, een stad met steeds minder afval en vervuiling en met gesloten kringlopen op gebied van grondstoffen en hernieuwbare energie.

1. **3D Bakery**
   Het creatieve duo Klarenbeek & Dros dagen onze conventionele productiemethodes en consumptie uit in hun kunst, welke slecht zijn voor onze omgeving, economie, maatschappij en onszelf. Zij gebruiken micro-algen en anders biologische materiaal als printmateriaal om bioplastic van te maken.

2. **Circulair maken afvalstromen plaatmaterialen bij Flens B.V.**
   Bij Flens B.V. wordt er veel aandacht besteed aan duurzaamheid. Zo minimaliseren ze het afval van o.a. plaatmaterialen en werken aan het circulair maken van deze afvalstroom.

3. **Hergebruik constructies woningen & boerderijen**
   Aannemersbedrijf Koningsstijl hergebruikt materialen van constructies van woningen en boerderijen voor projecten.

4. **Circulair Cement:**
   Rutte Groep en New Horizong Urban Mining hebben een methode ontwikkeld om beton te verwerken tot nieuw cement: Freement.

5. **Green Business Club Zaanstad**
   De Green Business Club in Zaanstad is een netwerk van ondernemers die actief bezig is met het verduurzamen van bedrijven en hun omgeving. Zo hebben ze een furniture challenge, waarin ze circulaire kantoormeubels laten ontwerpen en gebruiken; stimuleren ze meer bedrijven te verduurzamen; en organiseren ze energiecafés.

6. **Circulair kantoormeubilair LOOOPS**
   LOOOPS verzamelt kantoormeubilair, beoordeelt deze en upcycled de meubels voor de markt.

7. **Clean to Antarctica**
   Clean to Antarctica: Een extreme expeditie op Antarctica in een wagen gedeeltelijk gemaakt uit afval plastic. Vele duizenden mijlen op zee met een varende denktank. Allemaal om duurzaam gedrag te bevorderen.

8. **Repair cafés in Zaanstad**
   In Zaanstad zijn verschillende repair cafés waar mensen hun kapotte spullen kunnen repareren met de hulp van begeleiders. De locaties zijn: Darwinpark, de Grote Weiver en 't Brandweer.

9. **Circulaire gebouwde Vrije School Zaanstreek**
   De Vrije School Zaanstreek was het eerste pilotproject voor 'Waardevolle School'. Samen met de Dutch Green Building Council werd de school kosteneffectief verbeterd en verduurzaamd. Hier werd onder andere gewerkt met circulaire materialen.

10. **Smart Fibersort: voorsorteren voor circulair textiel**
    De afgelopen jaren heeft Wieland Textiles gewerkt aan de technologie Fibersort.

Doordat elk type vezel een unieke verdeling van het kleurenspectrum laat zien, kan de computer met behulp van gespecialiseerde software een razendsnelle analyse maken van de stof in termen van samenstelling, kleur en structuur van de gebruikte vezels. Aangezien Fibersort dit erg snel kan doen, biedt het een oplossing om de textiel keten circulair te maken door het consistent grote hoeveelheden hoogwaardige grondstoffen uit afgedankt textiel te kunnen leveren.

11. **Duurzaamheidsinitiatieven Pennemes**
    Pennemes zet zich op vele manieren in de duurzaamheid van haar zorgcentrum te vergroten. Zo hebben ze onder andere 500 zonnepanelen op het dak, een groene daktuin en luchtzuiverend bos, en hebben ze een pilot op het hergebruik van incontinentiemateriaal. In januari 2020 verzamelden ze gebruikte kerstbomen voor hun kerstbomen bos.

12. **Zwerfboekenkastjes in de Russische Buurt**
    In de Russische Buurt hangen verschillende zwerfboekenkastjes. Een ieder kan daar een boek aan doneren of er een boek uithalen. Zo wordt niet alleen het leesplezier, maar ook het hergebruik van boeken verhoogd.

13. **Recyclemarkt Agathepark**
    In september 2019 werd er in het Agathepark een recyclemarkt georganiseerd. Exposanten kregen hier de gelegenheid hún visie op ‘hergebruik’ te tonen. Naast een scala aan kunstenaars zwaren er ook bedrijven en scholen aanwezig.

14. **Zaanse Opruim Estafette**
    De Zaanse Opruim Estafette is een initiatief van vrijwilligers. Elke derde zaterdag van de maand wordt er, ergens op een locatie in gemeente Zaanstad, de Zaanse Opruim Estafette gehouden. Het is een opruimactie voor en door opruim vrijwilligers uit de gemeente met na afloop een gezamenlijke lunch. De gemeente helpt mee door het leveren van prikkers en zakken. Ook zorgt de gemeente voor promotie.

15. **Green Deal Zorg**
    Het Zaans Medisch Centrum, Pennemes, de Omgevingsdienst NZKG, en de Gemeente Zaanstad hebben in 2019 allen de Green Deal Zorg ondertekent om kwalitatieve duurzaamheid een impuls te geven en zicht te commiteren aan de doelstellingen.
    Hoofddoelstellingen: 49% CO_2 reductie in 2030; Circulaire bedrijfsvoering; Medicijnresten uit afvalwater; Gezond makende leefomgeving en milieu.

16. **Cluster Changemakers**
    Het Cluster Changemakers confronteert leerlingen van het Saenredam College met hedendaagse uitdagingen. Zoals de energietransitie, het wereldvoedselvraagstuk en de circulaire economie. De leerlingen doen kennis en skills op rondom deze actuele thematiek om een verschil te maken.

17. **LabZ**
    LabZ ondersteunt bewonersinitiatieven door samen kennis te delen, leren, en ontwikkelen in het stadslab. Zo is er een bomenproject en gaan ze in gesprek met projectontwikkelaars over hun tunnelvisie.

18. **Het Zaans Natuur en Milieu Centrum**
    Het ZNMC verzorgt educatieve projecten, lezingen, excursies, korte cursussen en informatie over lokale ontwikkelingen op het gebied van natuur, milieu en duurzaamheid. Ook beheren zij verschillende stukken groen, zoals de Heemtuin, een

kinderboerderij en schooltuinen.

19. **Duurzaamheid bij Mennistenerf**
    In het Zorgcentrum Mennistenerf proberen ze te verduurzamen door o.a. zo veel mogelijk biologisch eten in te kopen en hun oude tafels niet weg te doen, maar te 'restylen'.

20. **Platform vrienden van het Technasium**
    Het Platform Vrienden van het Technasium is gestart uit het idee om het Sint Michaël College energie neutraal te maken. Ze willen in co-productie onderzoeksprojecten ontwikkelen met de stad; ze koppelen denken aan doen. En wat de leerlingen op deze manier gerealiseerd hebben, is indrukwekkend. Zo is met een drone met infraroodcamera in kaart gebracht waar extra isolatie van het schoolgebouw nodig was.

21. **Duurzaamheid bij Platform aan de Zaan**
    Platform aan de Zaan is het onafhankelijke netwerkplatform voor maatschappelijke en culturele initiatieven die hun Zaanse omgeving mooier en leuker maken. Duurzaamheid en innovatie is één van de drie speerpunten die regelmatig aan bod komt tijdens de maandelijkse bijeenkomsten.

22. **Zaanse Uitdaging**
    De 'Uitdaging' is een bedrijvennetwerk dat uitdaagt om maatschappelijk betrokken te ondernemen door stichtingen en verenigingen te ondersteunen.

23. **Watertappunten in Zaanstad**
    Het waterleidingsbedrijf PWN heeft op 6 punten in Zaanstad watertappunten geïnstalleerd. Dit om wegwerpplastic te voorkomen.

24. **Save the World: wat doe jij?**
    Van december 2019 tot januari 2020 werden in de Bullekerk 1000 ideeën verzameld van inwoners om elkaar te inspireren en aan te zetten tot (kleine) veranderingen om zo duurzaamheid te stimuleren. Hierover was ook een kleine tentoonstelling.

25. **Proeftuin veenweide Assendelft**
    Met het Innovatieprogramma Veen proberen agrarisch natuurvereniging Water, Land & Dijken en natuurbeheerorganisatie Landschap Noord-Holland de bodemdaling in het veenweidegebied tegen te gaan. Met een praktische aanpak, gestoeld op een economische basis voor de landbouw, vinden experimenten plaats met nieuwe typen van bedrijfsvoering.

26. **Ecodorp aan de Zaan**
    De vereniging Eco aan de Zaan is een groep van betrokken en enthousiaste mensen die een stedelijk ecodorp in de Zaanstreek wil opzetten. Ze bouwen circulair en klimaatneutraal en houden zich bezig met permacultuur en duurzame samenlevingsvormen.

27. **Kledingbank Zaanstad**
    Kledingbank Zaanstad geeft herbruikbare kleding en schoeisel aan mensen die het hard nodig hebben, maar het zelf niet (meer)kunnen betalen. Zo gaat minder textiel verloren in de keten.

28. **Noppes Kringloopwinkel**
    Noppes Kringloopwinkels beperken de hoeveelheid grof huisvuil door hergebruik te stimuleren, met balans tussen milieu, mens en maatschappij. In de professioneel

opgezette, zonder winstoogmerk werkende kringloopwinkels krijgen minder kansrijken op de arbeidsmarkt de mogelijkheid zich op werkgebied te (her)ontwikkelen.

29. **Duurzaan Award**
    Sinds 2015 organiseert Duurzaan de Duurzaan Awards, waar Zaankanters kunnen stemmen op het meest duurzame bedrijf van Zaanstad.

30. **Tweedehands kledingwinkel 'Het'**
    Het' in Zaandam verkoopt eersteklas tweedehandskleding. Zo krijgt tweedehands kleding een mooi nieuw leven.

31. **Gemeente gebruikt Bokashi voor bladafval**
    De Gemeente verwerkt per jaar zo'n 700 ton maaisel en bladafval met de japanse bokashi methode tot een soort super compost.

32. **MRA circulaire samenwerking**
    Binnen de Metropool Regio Amsterdam (MRA), wordt er door gemeentes samengewerkt aan duurzaam inkopen. Zo wordt gekeken hoe er klimaatneutraal (terugdringen van de CO2 uitstoot en energietransitie) en circulair (voorkomen verbruik, stimuleren hergebruik en waarde behoud materialen) kan worden ingekocht. Er wordt gestart met 5 inkooppaketten: beton, asfalt, catering, verkeersborden en meubilair.

33. **Grondstoffenplan**
    Met het Grondstoffen plan wil de gemeente het restafval halveren voor 2020. Daarom zet de gemeente zich in om afval sorteren voor inwoners zo makkelijk mogelijk te maken, en zijn er afspraken gemaakt over de verwerking van afval.

34. **Nieuw leven voor sinterklaasversiering**
    Na de Sinterklaasintocht in 2018 in Zaandijk waren er veel enthousiaste reacties op de versiering. Een deel is naar de Zaanse sinterklaascomités gegaan en een deel is verdeeld onder basisscholen die het gebruikten voor hun vieringen. Van het restant heeft Studio Hamers heeft de versiering vermaakt in tassen, etuis, en shoppers welke verloot zijn aan inwoners.

35. **Hergebruik modulaire klaslokalen**
    De tijdelijke klaslokalen van de Voorzaan, en de tijdelijke scholen de Werf en in Kreekrijk verdwijnen in 202. Deze scholen worden vervolgens 1 op 1 hergebruikt in de gemeente Almere.

Initiatieven Klimaatneutraal

Nieuw Zaans Klimaat

www.zaanstad.nl

ZNSTD

In deze lijst staan initiatieven die zijn ingebracht voor klimaatakkoord 1.0 die vooral bijdragen aan een klimaatneutrale stad door CO2 reductie en het ontwikkelen van duurzame energie.

1. **Energie Transitie Centrum**
   Bij dit centrum, van M&O Techniek, kunnen mensen terecht voor informatie over de verduurzaming van hun woning. Zij informeren mensen hoe gasloos te worden, zelf energie op te wekken, of op een andere manier te verduurzamen.

2. **SAENZ**
   Zonnepanelen op bedrijventerreinen: Saenz is een samenwerkingsverband van ondernemers op bedrijventerreinen Noordenveld en Molletjesveer met als doel het gebied duurzamer te maken. Zo hebben ze al ruim 15.000 zonnepanelen gerealiseerd op de bedrijventerreinen.

3. **Restauratie en verduurzaming oude koestal en woonhuis**
   Daniëlle en Bouke Koopman hebben in 2012 hun woning en voormalig koestal volledig gerestaureerd en verduurzaamd. Ze zijn van het gas af en leven CO2 neutraal. Hun huis stellen ze open voor geïnteresseerde bewoners tijdens de Duurzame Huizenroute.

4. **Rioolslib als biogas**
   Bij de rioolwaterzuiveringsinstallatie van het Hogerheemraadschap Hollands Noorderkwartier wordt slib vergist tot biogas en worden stoffen uit het water gehaald als grondstof.

5. **Zonnepanelen op bedrijven**
   Veel bedrijven in Zaanstad hebben zonnepanelen op hun dak. Pontmeyer heeft het grootste project met bijna 9.000 zonnepanelen.

6. **Zaanse Energie Koöperatie**
   'De Zaanse Energie Koöperatie (ZEK) is een door vrijwilligers gedreven coöperatie die duurzame energie propageert in de Zaanstreek. De ZEK wekt duurzame energie op en voerden tot 2020 warmtescans uit. Tot nu toe heeft de ZEK bijna 4.000.000 KWh opgewekt.

7. **Onderzoek potentie bodemenergie**
   De Milieudienst inventariseert in opdracht van de provincie de prestaties van alle bodemenergysystemensystemen. Hiermee wordt de potentie van alle systemen in kaart gebracht: welke capaciteit wordt gebruikt, welke ruimte er nog is voor nieuwe systemen en hoe is dit in te passen in de transitieplannen.

8. **Zonnepanelen op scholen: openbaar Voortgezet Onderwijs Zaanstad heeft ruim 4000 zonnepanelen geïnstalleerd op zes scholen:**
   Bertrand Russell College; Compaen VMBO; Saenredam College; Trias VMBO; Zaanlands lyceum; Zuiderzee College

9. **Zon op Oud Zaandijk (ZOOZ)**
   Woningen met een monumentale status, zoals aan de Lagedijk in Zaandijk, zijn moeilijk energiezuinig te maken of te voorzien van zonnepanelen. Met het plaatsen van zonnepanelen op platte daken van industriële bedrijven in de omgeving hoopt de nieuwe energiecoöperatie Zon op Oud Zaandijk (ZOOZ) bij te dragen aan duurzaam energieverbruik.

10. **Energiezuinig Zaans Medisch Centrum**
    Het Zaans Medisch Centrum wordt een van de energiezuinigste

ziekenhuizen van Nederland. Zij maken o.a. gebruik van beweging-sensitieve Ledverlichting en een warmte-koude opslag. Daarnaast zoeken ze ook naar manieren om hun afval groen te verwerken, zoals hergebruik van afval en het verminderen van papier gebruik.

11. **Groene kerken Zaanstad**
    Drie Zaanse kerken zijn aangesloten bij het initiatief groene kerken: de Protestantse Gemeente te Zaandam, de Sintjoriskerk en de Kogerkerk. De maatregelen zijn o.a. LED-verlichting, isolatie, zuinig watergebruik en zero-waste.

12. **Verduurzaming sportcomplex Omzoom**
    Met de nieuwe bouw van sportcoplex de Omzoom en de nieuwe indoorhal, is direct rekening gehouden met duurzaamheid. Zo is de hal voorzien van een duurzaam energiesysteem, zonnepanelen, luchtwarmtepomp en een luchtbehandeling met wtw.

13. **Aardgasloos project Brokking**
    Brokking aan de Zaan wordt een aardgasloos woningbouwproject met veel groen en water. Alle woningen krijgen standaard een warmtepomp, een warmte-terugwinsysteem en zonnepanelen.

14. **SolaRoad Krommenie**
    In 2014 werd de SolaRoad aangelegd in Krommenie als pilot. In deze pilot wekte het fietspad energie op doordat er zonnepanelen in verwerkt waren. Sinds de aanleg wordt het concept verder ontwikkeld met als doel om een hoge kwaliteit opwek te kunnen realiseren op het wegdek.

15. **Duurzame Huizenroute**
    Elk jaar stellen inwoners in Zaanstad hun huizen open voor de Duurzame Huizenroute. Zo kunnen inwoners meer te weten komen over het verduurzamen van hun huis, comfortabeler wonen en energiebesparende mogelijkheden. Huiseigenaren met een duurzame woning delen zo hun ervaringen uit de eerste hand.

16. **Parteon verduurzaamt huurwoningen**
    Parteon verduurzaamt haar huurwoningen om nu en in de toekomst veilige, gezonde, en plezierige woningen aan te bieden. Zo worden de huizen geïsoleerd, voorzien van opwek (zoals zonnepanelen), en wordt er duurzaam gebouwd. Ook moedigen zij bewoners aan het gebruik van de woning te verduurzamen. Daarnaast bouwt Parteon momenteel nul-op-de-meter woningen.

17. **Woningcorporatie ZVH verduurzaamt de sociale huurwoningen**
    ZVH maakt gebruik van natuurlijke momenten om sociale huurwoningen te verduurzamen; zoals bij gepland onderhoud of het wisselen van huurder. Ze gaan tijdig in gesprek met de huurders over de aansluiting op een eventueel warmtenet, en pakken de slechtste labels eerst aan.

18. **E-car als lader van kantoor Engie**
    Engie heeft sinds 2018 een 'smart grid charger'. Met deze laadpaal kan zowel een elektrische auto opgeladen en ontladen worden om pieken in energie consumptie van het gebouw op te vangen. Dit vergroot de efficiëntie en duurzaamheid van het energie gebruik.

19. **Drijvend zonnepark ENGIE**
    Eind 2017 legde ENGIE een drijvend zonnepark aan de bedrijfsvijver van hun kantoor in Zaandam. De vijver is een test met 96 zonnepanelen. Inmiddels heeft ENGIE een

zelfde soort park aangelegd in Brunsum.

20. **Duurzame bedrijfsvoering bij Forbo**
De Forbo fabriek in Assendelft is de meest moderne en duurzame linoleum fabriek ter wereld. 100% van hun energiegebruik is duurzaam en ze maken CO2 neutrale en zoveel mogelijk natuurlijke producten.

21. **Open warmtenet**
Begin 2019 is begonnen met de start van de realisatie van het open warmtenet in Zaanstad. Deze wordt gerealiseerd door ENGIE, Bioforte, en het Warmtenetwerk Zaanstad. Dit netwerk gaat mensen voorzien van duurzame warmte in plaats van aardgas.

22. **WeSpark**
WeSpark is een coöperatief dat Zaanse duurzaam opgewekte stroom op transparante wijze koppelt aan particuliere en zakelijke afnemers in de Zaanstreek. Daarnaast ontwikkelt WeSpark slimme tools om duurzaamheid te vergroten en worden de opbrengsten geherinvesteerd in nieuwe groene energieprojecten. Alle leden van het coöperatie denken en beslissen mee.

23. **Verduurzaming buurthuizen**
Verschillende buurthuizen hebben met hulp van de gemeente hun gebouwen verduurzaamd met maatregelen als LED, isolatie, zonnepanelen, en warmteterugwin-installaties. Het gaat om: A3, Lorzie, de Kok, Noorddam en de Horn.

24. **Klimaat & Energiecoaches**
Zaanstad wil bewoners ondersteunen om hun eigen woningbezit te verduurzamen, huurders ondersteunen in energiebewust gedrag en in het algemeen klimaatvriendelijke keuzes te maken. Energie- en Klimaatcoaches zijn vrijwilligers die bewoners helpen met (woning)verduurzaming. Daarnaast stimuleren ze gesprekken waarin gemeente, duurzaam bouwloket en bewoners in co-creatie met dit onderwerp aan de slag gaan.

25. **Stappensubsidie verduurzamen woningen**
De stappensubsidie van de gemeente Zaanstad dekt 30 verschillende duurzame maatregelen die een eigenaar kan nemen, op weg naar een energiezuinige en aardgasvrije woning. De maatregelen brengen de energierekening omlaag, vergroten het wooncomfort en zorgen dat er meer duurzame energie wordt opgewekt en gebruikt. Ook zijn er twee maatregelen voor mensen die hun fundering moeten herstellen. Zaanstad heeft voor deze subsidie ruim 500.000 euro beschikbaar gesteld.

26. **Zonnepanelen op Stadhuis**
De Gemeente heeft 640 zonnepanelen welke samen jaarlijks 154.000 KWh opwekken. Dat is ongeveer evenveel als het energieverbruik voor 44 huishoudens. Ook wordt hiermee de uitstoot van CO2 met ongeveer 60.000kg verminderd.

27. Lagere energiepresentatie norm voor de gemeente
Sinds februari 2019 gelden er in Zaanstad strengere energieprestatienormen voor nieuwbouw. Hiermee worden nieuwe huizen nog energiezuiniger en wordt Zaanstad sneller klimaatneutraal.

28. **Gemeente gaat over op elektrisch gereedschap**
De Gemeente Zaanstad gaat gefaseerd over op elektrisch gereedschap, zoals bladblazers en kettingzagen. Dit om luchtvervuiling en geluidsoverlast te

minimaliseren.

29. **Warmte-koude opslag stadhuis**
    Het stadhuis maakt gebruik van een warmte-koude opslag. Deze opslag zorgt voor energie zuinige koeling en verwarming van het pand.

30. **LED in gemeentepanden**
    De gemeente heeft in 2019 alle verlichting in het stadhuis vervangen door LED lampen. Dit scheelt tot wel 300.000 KWh per jaar aan energie.

31. **Samenwerkingsovereenkomst tussen gemeente en woningcorporaties over o.a. verduurzaming woningvoorraad**
    De gemeente en woningcorporaties hebben een samenwerkingsovereenkomst getekend over o.a. verduurzaming. Zo moeten onder andere 2500 woningen worden verduurzaamd in vier jaar, maar moeten de lasten gelijk blijven voor de bewoners.

32. **Gemeente ondersteunt Duurzaam Bouwloket**
    Het Duurzaam bouwloket voorziet burgers en bedrijven van praktische informatie over de verduurzaming van gebouwen en financieringsmogelijkheden. De gemeente ondersteunt dit met een subsidie.

33. **Verduurzamen vastgoed Gemeente**
    De gemeente is bezig met het stapsgewijs verduurzamen van haar vastgoed, door middel van isoleren, duurzame opwek van energie, verlichting etc. In overleg met de gebruikers worden zo onder andere gymzalen en kantoren aangepakt.

34. **'Empower 2.0: Enabling More People's Ownership in Energy Transition**
    De gemeente doet mee aan het Europese programma Empower 2.0. Hierin werken zij samen met partners in de stad, onderzoeksinstituten en andere lidstaten om lokaal eigenaarschap van energieopwekking te vergroten.

35. **Collectieve / groepsaankoop zonnepanelen, isolatie**
    De gemeente organiseert samen met 'Winst uit je Woning' collectieve inkoopacties voor onder andere zonnepanelen en isolatie om genoeg mensen op de been te krijgen en zo de kosten te drukken.

36. **Energiecafés**
    De gemeente organiseert regelmatig Energiecafés voor bewoners en ondernemers van Zaanstad. Hier wordt o.a. informatie gegeven over collectieve inkoopacties, subsidieregelingen, en verduurzaming van VvE's.

Initiatieven Gezonde leefomgeving

Nieuw Zaans Klimaat

www.zaanstad.nl

ZNSTD

In deze lijst staan de initiatieven die zijn ingebracht voor het Zaans Klimaatakkoord 1.0 op het gebied van gezonde leefomgeving. Initiatieven die vooral bijdragen aan een gezonde leefomgeving voor mens en dier, inclusief initiatieven die zorgen voor een klimaatrobuust Zaanstad dat aangepast is aan het veranderende klimaat (waaronder extreme hitte en hevige buien).

1. **Klimaatmachines LabZ voor een beter stadsklimaat**
   De ca. 10 km lange Provinciale weg in Zaanstad is uitgerust met 9 klimaatmachines om het lokale stadsklimaat te verbeteren. Klimaatmachines maken gebruik van ecosysteemdiensten en ze vertegenwoordigen de meest efficiënte installaties voor een klimaatbestendige stad. Bij het berekenen van de prestaties zijn ook de meest recente onderzoeken gebruikt van TU Delft CITG.

2. **Kontakt Milieubeheer Zaanstreek (KMZ)**
   Kontakt Milieubeheer Zaanstreek (KMZ) is op 7 april 1971 opgericht. De vereniging heeft tot doel het welzijn te bevorderen door te waken voor milieuaantasting en door het natuur- en milieubeheer in de Zaanstreek te activeren.

3. **Imkervereniging: passie voor bijen**
   De imkervereniging Zaanstreek creeërt bewustwording over het belang van (wilde) bijen en biodiversiteit. Onder andere voor kinderen en op markten.

4. **Schooltuin en Stadsboerderij Zaans Natuur en Milieu Centrum**
   In het Darwinpark verzorgt het Zaans Natuur en Milieu Centrum de stadboerderij en schooltuinen. Hier krijgen kinderen les over de natuur, dieren, en (gezond) eten. Jaarlijk kunnen zo'n 500 kinderen gebruik maken van de schooltuin en de stadsboederij wordt jaarlijks door zo'n 75.000 mensen (klein en groot) bezocht.

5. **Actiegroep Groen Zaans**
   Groen Zaans is een actiegroep die opkomt voor het behoud van bomen. Ook wordt er informatie gewisseld over groen binnen Zaanstad. De groep is o.a. actief op Facebook.

6. **Groenere Russische Buurt**
   De Russische Buurt heeft ervoor gekozen om groen op te nemen in hun toekomstvisie van de buurt. Zij willen meer groen om elkaar te ontmoeten, te ontspannen en honden uit te laten. Zo zijn er al geveltuinen en is er een werkgroep opgezet. Dit maakt de buurt niet alleen een stuk aantrekkelijker, het is ook goed voor het milieu en zorgt voor klimaatadaptatie.

7. **Wekelijkse natuurwandelingen onder begeleiding**
   Stichting Gezond Natuur Wandelen Nederland organiseert elke week gratis wandelingen van een uur in het groen. In Zaanstad wandelen ze door twee natuurgebieden.

8. **Hondentuin het Smulbos Assendelft**
   Hondenspeeltuin Het Smulbos is ontstaan door een burgerinitiatief van betrokken bewoners uit de wijk de Delft te Assendelft. De speeltuin is gratis toegangkelijk voor honden met hun baasjes. De honden mogen er los lopen, maar er geldt wel een opruimplicht.

9. **Buurttuin en voedselbos de Groene Oase**
   Een groep bewoners in de wijk Poelenburg nam het initiatief om een geheel

ecologische buurttuin aan te leggen. Bewoners kunnen hier voor een seizoen tegen een kleine vergoeding en een tegenprestatie een moestuinbak gebruiken.

10. **Wijkpark en Wijkboerderij De Veldmuis**
De Veldmuis is een wijkboerderij in Zaandam. Kinderen kunnen er heerlijk buiten spelen en met dieren leren omgaan en buurtbewoners ontmoeten elkaar op een ongedwongen manier.

11. **Biologische pluktuin 'het Groene Buitenland'**
Het Groene Buitenland is een biologische tuinderij. Er is een kleinschalige boomgaard met appel- peren-, pruimenbomen en bessenstruiken. De tuinders leveren aan biologische winkels in de directe omgeving , bieden een zelfoogst groenteabonnement aan en losse verkoop voor particulieren.

12. **Buurtboerderij Fronik**
Buurtboerderij Fronik is een ontmoetingsplek voor Zaankanters. Het verbindt buurt met stad, mens en dier, kinderen en ouderen, cultuur en natuur.

13. **Fietspompplan**
Het fietspompplan is een initiatief van LABz, die op een ludieke manier zichtbaarheid wilt geven aan de sociale en duurzame deeleconomie van de Zaanstreek, beginnend bij de fietspomp. Op verschillende plekken in Zaanstad kun je 'gratis lucht' krijgen voor je fiets.

14. **NS gebruikt 100% duurzame stroom**
Sinds 2017 rijden alle NS-treinen op 100% duurzame stroom. In totaal gebruikt de NS zo'n 1,2 TWh aan stroom voor het rijden van de treinen. De ambitie is om al in 2020 klimaatneutraal te zijn.

15. **Elektrische bussen op lijn 64 en 65**
Sinds september 2019 heeft Connexxion elektrische bussen geintroduceerd op lijn 64 en 65.

16. **Albert Heijn zero emissie distributie**
Sinds begin 2019 test Albert Heijn in samenwerking met DAF, Simon Loos, TNO, en Peter Appel Transport 3 elektrische truck-trailer combinaties en twee hybrides. Met deze test willen ze onderzoeken hoe ze in 2025 maximaal elektrisch kunnen bevoorraden.

17. **Fietsvisie 2040 fietsersbond**
De Fietsersbond zet zich in voor veilig en comfortabel fietsen en levert daarmee een bijdrage aan een leefbaar, gezond en actief Nederland én aan fietsgeluk voor iedereen. Met de fietsvisie dragen zij hun ambitie actief uit.

18. **Tiny forests in Zaanstad**
Zaanstad had de eerste twee tiny forest van Europa in het Darwinpark. Sinds kort is er ook een tiny forest bijgekomen bij basisschool de Lindeboom. Deze tiny forests kennen een grotere soortenrijkdom dan een normaal bos en nemen ook meer CO2 op.

19. **Buurtinitiatief ter verbetering van het leefklimaat in Saendelft West**
In Saendelft West wordt het leefklimaat samen met de buurtbewoners, zowel jong als oud verbeterd. Er wordt ingezet op ruimte voor meer spel en avontuur. Afgelopen maart legden leerlingen van 2 basisscholen een ‘Tiny Forest’ aan, als eerste tastbaar resultaat van de samenwerking tussen buurtbewoners, Jantje Beton, IVN

Natuureducatie, Sociaal Wijkteam Assendelft-Westzaan en gemeente Zaanstad.

20. Gezonde Buurtenprogramma Rosmolenwijk
In de Gezonde Buurt Rosmolenwijk werken kinderen, volwassenen en gemeente samen aan het realiseren van drie dromen om hun buurt gezond te maken en te houden:
(1) Een actieve buurtgemeenschap (2) Een speelse buurt (3) Een natuurlijke buurt.
Dit in samenwerking met IVN en Jantje Beton.

21. **Meetnet Biodiversiteit**
De gemeente Zaanstad is vanaf 2018 de soortenrijkdom (biodiversiteit) aan planten en dieren in kaart aan het brengen. De gemeente heeft een meetplan door de universiteit van Wageningen laten opstellen en gaat met vrijwillers aan de slag dit te monitoren. Met de ingevoerde gegevens kunnen trends en analyses gemaakt worden over de lokale biodiversiteit.

22. **Natuurvriendelijke oevers Westerwindpad**
In 2019 heeft de gemeente de zone langs het Westerwindpad recreatief, landschappelijk en ecologisch interessanter en aantrekkelijker gemaakt, in harmonie met het aangrenzende weidevogelgebied.

23. **Groen en Waterplan Gemeente**
Het Groen en Waterplan geeft regels aan hoe om te gaan met het groen en water bij projecten. De waarden die het groen en water hebben staan beschreven, en bij ontwikkelingen wordt gewerkt aan het versterken van deze kwaliteiten. Zo is groen en water heel belangrijk als het gaat om de directe leefomgeving van mens en dier, en speelt het een belangrijke rol bij het aanpassen aan klimaatsveranderingen. Daarnaast beschrijft het plan mogelijkheden die inwoners zelf op kunnen pakken om groen en water beter tot hun recht te laten komen

24. **Schapenbegrazing in het Darwinpark**
Een schaapskudde van 250 Kempische heideschapen begraast delen van het Darwinpark in Zaandam. De gemeente maakt graag gebruik van de schapen, omdat het begrazen zorgt voor een afwisselende natuur. Door begrazing ontstaan mooie overgangen van gras naar beplanting, een rijker insectenleven en daarmee een grotere voedselbron voor vogels en kleine zoogdieren.

25. **Emissievrije bussen**
De gemeente heeft als doel om vanaf december 2021 80% van de bussen in Zaanstreek Waterland emmissie-vrij te laten rijden. In 2025 moeten zelfs alle bussen emmissie-vrij rijden.

26. **Stimuleren van vergroening door de Gemeente**
De Gemeente probeert inwoners in Zaanstad te stimuleren hun omgeving te 'verzachten'. Dit doen ze onder meer door de acties 'van tegeltuin naar minibos' voor huishoudens; 'tegel eruit, boom erin' voor schoolpleinen; en 'tegel eruit, plant erin' voor inwoners en straten.

27. **Vergroenen openbare ruimte**
De gemeente werkt aan het vergroenen van de openbare ruimte. Zo stimuleert ze het aanleggen van geveltuinen en het vergroenen van tuinen. Ook komt er binnenkort een nieuw bomenbeleid waar klimaat(adaptatie) een belangrijke rol speelt.

28. **Natuurvriendelijk maaibeheer Gemeente**
De gemeente gebruikt een natuurlijkevriendelijke manier voor maaibeheer. Zo

worden sommige stukken zelden gemaaid om biodiversiteit te stimuleren en worden er op plekken schapen ingezet om te 'maaien'.

29. **Zaanstad bijvriendelijke gemeente**
Zaanstad is een bijvriendelijke gemeente en onderdeel van 'Nederland zoemt'. Er wordt insectvriendelijke gemaaid, natuurlijke bestrijdingsmiddelen gebruikt en er worden schapen ingezet voor begrazing.

30. Gemeente naar elektrisch wagenpark
In het coalitieakkoord staat dat de gemeente investeert om het eigen wagenpark te elektrificeren. Er is 10 miljoen vrij gemaakt om te investeren in het wagenpark en de verduurzaming van onderwijsgebouwen.

31. **Gemeente ondertekent Green Deal Zero Emmissie Stadslogistiek**
De gemeente heeft de Green Deal Zero Emmissie Stadslogistiek ondertekend, samen met 50 andere partijen uit het land. Het streven is om samen te werken om in 2025 Zaanstad zo goed als mogelijk zonder emissies te beleveren.

32. **Gemeente Zaanstad tekent Schone Lucht Akkoord**
De Gemeente Zaanstad heeft begin 2020 het Schone Lucht Akkoord ondertekend. In 2030 moet er 50% gezondheidswinst zijn door schonere lucht ten opzichte van 2016.

gemeente Zaanstad

Stadhuisplein 100, 1506 MZ Zaandam
Postbus 2000, 1500 GA Zaandam

T 14 075
www.zaanstad.nl